Lietas arhīva Nr. A42-00333-24/23
ECLI:LV:ADRJRIT:2024:0531.A420175623.3.S

**Administratīvā rajona tiesa**
**Rīgas tiesu nams**
**SPRIEDUMS**
Latvijas tautas vārdā
Rīgā 2024. gada 31. maijā

Tiesa šādā sastāvā: tiesnese Rudīte Migla,
piedaloties pieteicējas Veselības ministrijas pārstāvim /pers. A/, atbildētājam /pers. B/, atbildētāja pilnvarotajam pārstāvim zvērinātam advokātam /advokāts/ un trešās personas Rīgas Stradiņa universitātes pilnvarotajai pārstāvei /pers. D/,
atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz Veselības ministrijas pieteikumu par publisko tiesību līguma izpildi.

**Aprakstošā daļa**

[1] Atbildētājs/pers. B/ 2007. gada 31. augustā ar Rīgas Stradiņa universitāti (turpmāk arī – universitāte) noslēdza studiju līgumu Nr. 14-21/99 par studijām valsts budžeta finansētajās vietās (turpmāk – Studiju līgums), un ar universitātes 2007. gada 9. novembra pavēli Nr. 11-6/96 tika ieskaitīts studējošo skaitā.

2007. gada 4. oktobrī starp Medicīnas profesionālās izglītības centru (turpmāk – centrs) (likvidēts 2009. gada 1. oktobrī) un atbildētāju saskaņā ar Ministru kabineta 2001. gada 13. marta noteikumiem Nr. 120 „Rezidentu sadales un rezidentūras finansēšanas noteikumi" (turpmāk – noteikumi Nr. 120) (zaudēja spēku 2009. gada 3. septembrī) noslēgts līgums Nr. 7-2/153_2007 (turpmāk – 2007. gada 4. oktobra līgums), atbilstoši kuram atbildētājs mācās psihoterapijas specialitātes rezidentūrā un centrs maksā par viņa apmācību.

Ar Rīgas Stradiņa universitātes 2011. gada 19. oktobra pavēli Nr. 11-6/196/2011 atbildētājs atskaitīts no studijām.

[2] Konstatējot, ka atbildētājs vairs neturpina apmācības rezidentūrā, pieteicēja vērsās tiesā par publisko tiesību līguma izpildi, pieteikumu pamatojot ar turpmāk minētajiem apsvērumiem.

[2.1] Veselības ministrija 2019. gada 26. martā saņēma Rīgas Stradiņa universitātes 2019. gada 25. marta paziņojumu Nr. 60-16/30/2019 „Par sagatavoto informāciju", kam pievienots atskaitīto rezidentu apmācībai piešķirtā finansējuma aprēķins par to, ka atbildētāja apmācībai piešķirtais finansējums (bez rezidenta atlīdzības) sastāda 14 296,12 *euro*.

[2.2] Atbilstoši Ministru kabineta 2011. gada 30. augusta noteikumu Nr. 685 „Rezidentu sadales un rezidentūras finansēšanas noteikumi" (turpmāk – noteikumi Nr. 685) 41. punktam atbildētājam kopumā ir jāatmaksā 14 296,12 *euro*, ik gadu atmaksājot ne mazāk, kā piekto daļu no kopējās summas piecu kalendāro gadu laikā. Ievērojot minēto, Veselības ministrija sagatavoja valsts budžeta līdzekļu atmaksas grafiku.

[2.3] Veselības ministrija ir saņēmusi Rīgas Stradiņa universitātes 2020. gada 24. jūlija atbildi Nr. 60-6/296/2020, ka atbildētāja studijas ir pārtrauktas no augstskolas neatkarīgu iemeslu dēļ.

[2.4] Konkrētajā situācijā, aprēķinot atmaksājamo naudas līdzekļu apjomu, ministrija vadās no vidēji plānotajām izmaksām attiecībā uz vienu rezidentu.

[3] Atbildētājs paskaidrojumā norāda, ka pieteikums ir noraidāms un paskaidro turpmāko.

[3.1] 2007. gada 31. augustā, kad tika noslēgts Studiju līgums, noteikumi Nr. 685 vēl nebija stājušies spēkā. Normatīvie akti ar atpakaļejošu spēku nav piemērojami.

[3.2] Saistībā ar naudas līdzekļu atgriešanu noteikumu Nr. 120 41. punktā ir minēts, ka tie ir atmaksājami tādā apmērā, kādā tie ir saņemti, nevis kā tas izriet no pieteikumā norādītā nemotivētā un nepierādītā apmēra.

[3.3] Pieteicējs no studijām tika atskaitīts asociētās profesores /pers. G/ mobinga dēļ. Atbildētājs apmeklēja visas lekcijas un visos studiju kursos biju sekmīgs, izņemot asociētās profesores /pers. G/ pasniegtos otrā studiju gada pēdējos seminārus.

[3.4] Visām tiesībām un pienākumiem, kas izriet no Studiju līguma, ir iestājies noilgums, un tās vairs nav izmantojamas.

[4] Trešā persona paskaidrojumā norāda, ka skaidrojums par atbildētāja lietas apstākļiem sniegts 2020. gada 24. jūlija vēstulē Nr. 60-/296/2020 Veselības ministrijai (turpmāk – Vēstule). Atbildētāja paskaidrojumā nav pierādījumu tam, ka /pers. H/ lietā pieņemtais Rīgas Stradiņa universitātes Ētikas komisijas 2012. gada 29. februāra lēmums attiecas arī uz atbildētāju. Apgalvojums, ka atbildētājam vienīgās problēmas studiju laikā radušās ar asociēto profesori /pers. G/ neatbilst faktiem. Kā redzams no ierakstiem rezidenta grāmatā, atbildētājs bija nesekmīgs arī neatkarīgi no profesores izliktajiem nesekmīgajiem vērtējumiem. Respektīvi, atbildētājs nebija izpildījis akadēmisko parādu kārtošanas nosacījumu, ar kādu viņš bija pārcelts 2. studiju gadā, bet 2. studiju gadā viņš izveidoja jaunus akadēmiskos parādus. Pārcelt atbildētāju 3. studiju gadā ar nosacījumu vairs objektīvi nebūtu iespējams, jo praktiski nav iespējams, netraucējot praktisko mācību apguvi, apmeklēt 80 % problēmlekciju par kārtējo gadu, 36 % problēmlekciju par 2. studiju gadu un 80 % problēmlekciju par 1. studiju gadu. Problēmlekcijās rezidentiem vērtējumus neizliek – atbildētājam tikai bija pienākums tās noklausīties.

Ievērojot minēto, atbildētājs pārtrauca apmācību rezidentūrā no augstskolas neatkarīgu iemeslu dēļ.

Atbildētājs nav apstrīdējis nesekmīgos vērtējumus Reglamentā noteiktajā kārtībā, kā arī pavēli par eksmatrikulāciju.

[5] Tiesas sēdē pieteicēja pieteikumu uzturēja, pamatojoties uz pieteikumā minētajiem argumentiem.

Atbildētājs pieteikumu neatzina, pamatojoties uz paskaidrojumos minētajiem argumentiem.

[6] Tiesas sēdē liecību sniedza asociētā profesore /pers. G/.

**Motīvu daļa**

[7] Lietā nav strīda par faktiskajiem apstākļiem, ka atbildētājs 2007. gada 31. augustā ar Rīgas Stradiņa universitāti noslēdza Studiju līgumu (*lietas 10.-11. lapa*), ar Rīgas Stradiņa universitātes 2007. gada 9. novembra pavēli Nr. 11-6/96 tika ieskaitīts studējošo skaitā (*lietas 13. lapa*), 2007. gada 4. oktobrī starp centru un atbildētāju saskaņā ar noteikumiem Nr. 120 noslēgts 2007. gada 4. oktobra līgums, atbilstoši kuram atbildētājs mācās psihoterapijas specialitātes rezidentūrā, kurā apmācību organizē SIA „Latvijas psihosomatikas, psihoterapijas un psihodinamiskās psihiatrijas centrs" un centrs maksā par viņa apmācību.

Minētais līgums paredz, ka rezidents pēc rezidentūras beigšanas trīs gadus strādā pamatdarbā valsts vai pašvaldību ārstniecības iestādē atbilstoši centra sadalei (9. punkts). Ja rezidents nepilda šā līguma 9. punktā noteiktās saistības vai pārtrauc mācības no apmācīttiesīgās ārstniecības iestādes vai augstskolas neatkarīgu iemeslu dēļ, viņš piecu gadu laikā sedz ar apmācību rezidentūrā saistītos izdevumus (14. punkts). Šie maksājumi veicami katru mēnesi, gada laikā ieskaitot valsts budžetā piekto daļu no kopējās izglītībai rezidentūrā izlietotās valsts budžeta līdzekļu summas (15. punkts) (*lietas 16.-17. lapa*).

Ar Rīgas Stradiņa universitātes 2011. gada 19. oktobra pavēli Nr. 11-6/196/2011 atbildētājs atskaitīts no studijām (*lietas 14. lapa*).

Lietā ir strīds, vai ministrija var lūgt tiesu uzlikt par pienākumu atbildētājam atmaksāt studiju maksu, pamatojoties uz noteikumiem Nr. 685, un vai atskaitīšana no studijām ir notikusi no augstskolas neatkarīgu iemeslu dēļ.

[8] Veselības ministrija pieteikumu pamatojusi ar noteikumu Nr. 685 41. punktu.

Atbildētājs norāda, ka 2007. gada 31. augustā, kad tika noslēgts Studiju līgums, noteikumi Nr. 685 vēl nebija stājušies spēkā. Normatīvie akti ar atpakaļejošu spēku nav piemērojami.

Minēto jautājumu pieteicēja lietā jau ir skatījis Senāts, norādot, ka atbilstoši noteikumu Nr. 685 41. punktam, ja persona, kura uzsākusi rezidentūras studijas līdz 2011. gada 30. augustam, pārtrauc apmācību rezidentūrā no augstskolas neatkarīgu iemeslu dēļ, tā atmaksā saņemtos valsts budžeta līdzekļus saskaņā ar augstskolas un attiecīgās personas noslēgtā līguma nosacījumiem. Senāts secina, ka likumdevējs noteikumu Nr. 685 41. punktā ir skaidri noteicis speciālu tiesisko regulējumu attiecībā uz personām, kuras uzsākušas rezidentūras studijas līdz 2011. gada 30. augustam. Proti, šis regulējums ir attiecināms uz ievadītām tiesiskajām attiecībām, kuras nodibinātas pirms noteikumu Nr. 685 spēkā stāšanās.

Tiesiskās paļāvības princips nozīmē, ka persona var paļauties uz to, ka tiesības un likumiskās intereses, kuras tā ir ieguvusi, tai vēlāk netiks atņemtas. Šā principa pamatā ir personas paļaušanās uz valsts tiesisku un konsekventu rīcību. Tā galvenais uzdevums ir aizsargāt personas tiesības gadījumos, kad normatīvā regulējuma grozījumu rezultātā notiek vai ir iespējama privātpersonu tiesiskā stāvokļa pasliktināšanās (*Satversmes tiesas 2012. gada 25. janvāra sprieduma lietā Nr. 2011-08-01 10. punkts*).

Konkrētajā gadījumā Senāts nekonstatē, ka būtu pamats runāt par tiesiskās paļāvības principa pārkāpumu, jo gan noteikumu Nr. 120 11. punkts, gan noteikumu Nr. 685 41. punkts pēc būtības paredz tādas pašas līdzekļu atmaksas prasības un kārtību. Proti, ja rezidents apmācību rezidentūrā pārtrauc no augstskolas neatkarīgu iemeslu dēļ, rezidentam ir jāsedz ar apmācību rezidentūrā saistītie izdevumi. Noteikumu Nr. 120 11. punktā ir noteikts, ka līdzekļi ir atmaksājami piecu gadu laikā un maksājumi veicami katru mēnesi, gada laikā ieskaitot valsts budžetā piekto daļu no kopējās apmācībai izlietoto valsts budžeta līdzekļu summas. Savukārt atbilstoši noteikumu Nr. 685 41. punktam persona atmaksā saņemtos valsts budžeta līdzekļus saskaņā ar augstskolas un attiecīgās personas noslēgtā līguma nosacījumiem, un maksājumus veic katru mēnesi, gada laikā atmaksājot ne mazāk kā piekto daļu no kopējās rezidenta apmācībai izlietoto valsts budžeta līdzekļu summas. Tātad, ja persona noteikumu Nr. 120 spēkā esības laikā ir noslēgusi līgumu par rezidentūras apmācību un finansēšanu atbilstoši minētajiem noteikumiem, savukārt noteikumu Nr. 685 41. punkts paredz, ka līdzekļi ir jāatmaksā atbilstoši noslēgtā līguma nosacījumiem, tad pēc būtības noteikumu Nr. 685 41. punkts paredz, ka personai līdzekļi ir jāatmaksā tādā pašā kārtībā, kā to paredzēja noteikumi Nr. 120, atbilstoši kuriem ir ticis noslēgts konkrētais līgums. Turklāt abu noteikumu normas paredz, ka personai ir pienākums gada laikā atmaksāt piekto daļu no kopējās rezidenta apmācībai izlietoto valsts budžeta līdzekļu summas.

Līdz ar to Senāts secina, ka ar noteikumu Nr. 685 41. punktu netiek pasliktināts to personu tiesiskais stāvoklis, kuras rezidentūras apmācību līgumu ir noslēgušas noteikumu Nr. 120 spēkā esības laikā (sk. *Senāta 2023. gada 13. marta lēmums lietā Nr. A420291221, SKA-456/2023, 9. punkts, lietas 65.-71. lapa*).

Tādejādi, noslēdzot 2007. gada 4. oktobra līgumu, noteikumu Nr. 120 11. punkts noteica, ja rezidents apmācību rezidentūrā pārtrauc no augstskolas neatkarīgu iemeslu dēļ, rezidentam ir jāsedz ar apmācību rezidentūrā saistītie izdevumi. Tieši tādus pašus nosacījumu paredz noteikumu Nr. 685 41. punkts. Un šeit attiecībā uz 2007. gada 4. oktobra līgumu nav piemērojams Civillikuma 1895. pantā noteiktais noilgums, jo pienākums atmaksāt ar apmācību saistītos izdevumus izriet no normatīvā akta - noteikumiem Nr. 120 un noteikumiem Nr. 685.

2007. gada 4. oktobra līguma 9. punkts noteic, ka rezidents pēc rezidentūras beigšanas trīs gadus strādā pamatdarbā valsts vai pašvaldību ārstniecības iestādē atbilstoši centra sadalei. Savukārt atbilstoši līguma 14. punktam, ja rezidents nepilda šā līguma 9. punktā noteiktās saistības vai pārtrauc mācības no apmācīttiesīgās ārstniecības iestādes vai augstskolas neatkarīgu iemeslu dēļ, viņš piecu gadu laikā sedz ar apmācību rezidentūrā saistītos izdevumus (*lietas 16.-17. lapa*).

Tādejādi, lai arī 2007. gada 4. oktobra līguma 14. punktā ir atsauce uz ar apmācību rezidentūrā saistīto izdevumu atmaksu, tai ir tikai informatīva nozīme, jo to nosaka noteikumu Nr. 120 11. punkts.

[9] Saskaņā ar Augstskolu likuma 49. panta pirmās daļas 3. punktu personu var izslēgt no studējošo saraksta (eksmatrikulācija), ja tā augstskolas noteiktajos termiņos nav nokārtojusi nepieciešamos pārbaudījumus vai nav veikusi citus studiju uzdevumus.

Universitātes Studiju reglamenta II – Rezidentūras studiju reglamenta (turpmāk – Reglaments) (spēkā no 2011. gada 18. maija, atbilstoši universitātes norādītajam - identisks regulējums iepriekšējam reglamentam) 2.6. punkts noteica, ka rotācijas disciplīna ir specialitātes studiju programmas daļa. Rotācijas disciplīnas praktisko mācību daļu apgūst apmācīttiesīgajās ārstniecības iestādēs: klīnikās slimnīcās, veselības centros, ģimenes ārstu praksēs u.c.

Atbilstoši 3.1. punktam rezidentu izglītības sastāvdaļa ir teorētiskā izglītība: problēmlekcijas – veltītas noteiktas tematikas problēmas kompleksam izklāstam, tās notiek kopā visu specialitāšu rezidentiem; semināri – notiek atsevišķās grupās katras specialitātes viena studiju gada rezidentiem; slimības diagnozes un prognozes, izmeklēšanas un ārstniecības apspriešana; citi teorētiskās izglītības pasākumi.

Reglamenta 3.6. punkts noteic, ka visas studiju aktivitātes rezidents fiksē Rezidenta dienasgrāmatā. Studiju programmas vadītājs kontrolē Rezidenta dienasgrāmatas ierakstu atbilstību specialitātes studiju programmas un individuālā praktisko mācību plāna prasībām vismaz reizi ceturksnī, apliecinot pārbaudi ar parakstu un datumu. Ja studiju programmas vadītājs konstatē trūkumus, tad izdara par to piezīmi Rezidenta dienasgrāmatā un ziņo Tālākizglītības fakultātes dekānam. Dekāns lemj par nepieciešamajām izmaiņām studiju gaitā.

Reglamenta 3.7. punkts noteic, ka sekmīgi pabeigts studiju gads ir tad, ja apgūtas visas studiju programmā paredzētās rotāciju disciplīnas, sekmīgi novērtētas praktiskās iemaņas un sekmīgi nokārtotas visas teorētisko zināšanu pārbaudes un apmeklēti ne mazāk kā 80 procentus teorētiskās izglītības pasākumu.

Saskaņā ar Reglamenta 4.18. punktu katra studiju gada beigās rezidenta izglītības kvalitātes vērtējumu un analīzi veic studiju programmas vadītājs pamatojoties uz Rezidenta dienasgrāmatā un Rezidenta grāmatā esošās informācijas apkopojumu, kā arī zināšanu un iemaņu pārbaudes rezultātiem.

Rezumējumu un ieteikumu par pārcelšanu nākamajā studiju gadā studiju programmas vadītājs ieraksta Rezidenta grāmatā. Tas var būt ar norādi pārcelt nākamajā studiju gadā bez papildus nosacījumiem vai ar papildus nosacījumiem atbilstoši attiecīgās specialitātes studiju programmas prasībām, norādot – kādiem, un norādot to izpildes termiņus. Dekāns veic galīgo rezumējumu un dod atzinumu par rezidenta pārcelšanu nākamajā studiju gadā (*lietas 132.-136. lapa*).

Minētā un cita informācija rezidentiem par studiju nosacījumiem norādīta arī Rezidenta grāmatas informatīvajā lapā (*grāmatas 78.-79. lpp, lietas 157. lp otra puse*).

Studiju līguma 3.3. punkts noteica, ka studējošais apņemas precīzi un noteiktajā termiņā izpildīt universitātes akadēmiskā personāla prasības, kā arī studiju programmā un studiju priekšmetu programmā noteiktos darbus un uzdevumus.

Atbilstoši 3.8. punktam studējošais apņemas precīzi izpildīt universitātes Satversmi, Studiju iekšējās kārtības noteikumus, universitātes Reglamentu un citus studijas reglamentējošos dokumentus, kā arī universitātes rektora, prorektoru, fakultātes dekāna, prodekāna un akadēmiskā personāla rīkojumus un norādījumus (*lietas 10. lapa*).

[10] Izvērtējot Rezidenta grāmatu (*lietas 137.-158. lapa*), tiesa konstatē, ka atbildētājs 1. studiju gadā nav apmeklējis nevienu problēmlekciju (*grāmatas 14.-15. lpp., lietas 141. lapas otra puse*) – atbilstoši Reglamenta 3.7. punktam bija jāapmeklē ne mazāk kā 80 procenti. Universitāte ir paskaidrojusi, ka problēmlekcijās rezidentiem vērtējumus neizliek – ir pienākums tikai tās noklausīties.

No 2008. gada 1. septembra līdz 2009. gada 31. augustam un no 2009. gada 1. septembra līdz 2010. gada 1. augustam atbildētājs atradies akadēmiskajā atvaļinājumā ģimenes apstākļu dēļ (*Rezidenta grāmatas 73. lpp, lietas 156. lapa*).

Asociētā profesore /pers. G/ 2010. gada 7. septembrī Rezidenta grāmatā ierakstījusi "Studiju programma izpildīta sekmīgi. Lūdzu pārcelt 2. studiju gadā" (*grāmatas 62. lpp, lietas 153. lapas otra puse*).

Tālākizglītības fakultātes dekānes asociētā profesores /pers. K/ 2010. gada 22. oktobra lēmumu atbildētājs "Nosacīti pārcelts 2. st. gadā" ar ieteikumu "Apmeklēt 1. studiju gada problēmlekcijas – tiešsaistes resursu nodarbības paralēli 2. studiju gada problēmlekcijām u.c. aktivitātēm" (*grāmatas 63. lpp., lietas 153. lapas otra puse*).

Otrā studiju gadā atbildētājs apmeklējis 44 procentus problēmlekciju (*grāmatas 26.-27. lpp., lietas 144. lapas otra puse, kļūdaini norādīti 33 procenti*).

2011. gada 19. jūlijā asociētā profesore /pers.G/Tālākizglītības fakultātes dekānei asociētai profesorei /pers. K/ sakarā ar psihoterapijas rezidentu atbildētāju iesniedz ziņojumu, norādot, ka atbildētājs jau četrus gadus mēģina studēt universitātes Rezidentūras Psihoterapijas studiju programmā. Dažādu personīgu iemeslu dēļ kolēģis ik pa brīdim aiziet akadēmiskajos atvaļinājumos un patlaban studē 2. akadēmiskajā gadā, kuru varētu pabeigt 2011. gada oktobrī, ja būtu izpildījis rezidentūras studiju programmas atbilstošās prasības. Ziņojuma būtība – kolēģa nespēšana, nevēlēšanās iekļauties studiju prasībās, kas apdraud programmas apguves iespējamību un tās kvalitāti. Atbildētāja attieksme pret studijām izpaužas kavējumos un faktā, ka par galveno uzskata savu darbu farmācijas firmā, paralēli kuram universitātes Psihosomatiskās medicīnas klīnikā gatavs strādāt divas pēcpusdienas nedēļā. Šādu haotisku studiju stila dēļ atbildētājs vēl joprojām nav uzsācis galveno – regulāru darbu ar pacientiem (nav neviena garā veida psihoterapijas pacienta). Profesore uzskata, ka studiju turpināšana nav mērķtiecīga (*lietas 160. lapas otrā puse*).

2011. gada 13. septembrī asociētā profesore /pers.G/ Rezidenta grāmatā ierakstījusi, ka studiju programma nav apgūta – traucē rezidenta attieksme pret studiju procesu – daudz kavējumu, kādēļ pietrūkst nepieciešamo praktiskā darba iemaņu, nav uzsākts neviens (!) pacienta ārstēšanas process ar garā veida psihodinamisko psihoterapiju, pie tam problēmu un neizdarību saknes tiek meklētas nevis sevī, bet citos. Studijas rezidentūrā turpināt nav mērķtiecīgi, jo ar šādu rezidenta attieksmi pret studijām, rezidentūras programmā izvirzītie mērķi un uzdevumi nav sasniedzami (*grāmatas 62.-63. lpp, lietas 153. lapas otra puse*).

2011. gada 12. oktobrī asociētā profesore pers.G/ Tālākizglītības fakultātes dekānei asociētai profesorei /pers. K/ sakarā ar atbildētāja iesniegumu akadēmiskā atvaļinājuma piešķiršanai raksta, ka atbildētājs nestrādā klīnikā un katedrā no 2011. gada 1. septembra (nav apmeklējis semināru, nav pieņēmis pacientus). Kā studiju programmas vadītāja Psihoterapijas specialitātē /pers. G/ akcentē atbildētāja līdzšinējo attieksmi pret studiju procesu – savus nemitīgos kavējumus un neiekļaušanos studiju procesā mēģina attaisnot ar dažādu ārēju nepārvaramu šķēršļu esamību – bērnu problēmas, naudas problēmas, satiksmes problēmas u.tml.. Profesores prāt patiesā problēma ir atbildētāja nevēlēšanās uzņemties atbildību par pienākumu izpildīšanu. Profesore tālāku studiju procesa turpināšanu neuzskata par lietderīgu (*lietas 160. lapa*).

Universitātes 2011. gada 17. oktobra Dekānu padomes sēdes protokolā Nr. 8 ir informācija, ka Doc. Lācis atbildētāju Tālākizglītības fakultātes 2. studiju gada rezidentu ierosina eksmatrikulēt nesekmības dēļ, studējošam bijuši divi akadēmiskie atvaļinājumi, studiju programmas vadītājs apliecina slēptu nesekmību un atbalsta Tālākizglītības fakultātes dekānes ierosinājumu par eksmatrikulāciju. Dekānu padome nolemj atbildētāju eksmatrikulēt (*lietas 163. lapa*).

Ar universitātes 2011. gada 19. oktobra pavēli Nr. 11-6/196/2011 atbildētājs atskaitīts no studijām (*lietas 14. lapa*).

[11] Atbildētājs norāda, ka vienīgās problēmas studiju laikā radās ar asociēto profesori /pers. G/ – visos studiju kursos bijis sekmīgs, izņemot profesores pasniegtos otrā studiju gada pēdējos seminārus. Atbildētājs atsaucas uz rezidentūras biedreni /pers. H/, kura bija vērsusies Latvijas Ārstu psihoterapeitu asociācijas Ētikas komisijā par rezidentūras studiju programmas vadītājas asociētās profesores /pers. G/ ētikas pārkāpumiem, kas arī tika atzīti (*lietas 83. lapa*). Arī universitātes Ētikas komisijā iesniegts /pers. H/ ziņojums, jo konflikta risinājums ar profesori draudēja ar /pers. H/ eksmatrikulāciju (*lietas 84. lapa*). Latvijas Ārstu psihoterapeitu asociācija universitātei ieteica neatskaitīt /pers. H/ no rezidentu skaita, izvērtējot asociētās profesores /pers. G/ rīcību (*lietas 85. lapa*).

Tiesa norāda uz principu *vigilantibus iura scripta sunt* (tiesības pieder modrajiem). Tas nozīmē, ka arī atbildētājs savu tiesību aizstāvībai, ja tam bija iemesli, varēja vērsties Latvijas Ārstu psihoterapeitu asociācijas Ētikas komisijā. Savukārt, ja atbildētājs nepiekrita eksmatrikulācijai, saskaņā ar Augstskolu likuma 26. panta astoto daļu atbildētājam pavēle bija jāapstrīd universitātes Akadēmiskajā šķīrējtiesā. Ja atbildētājs nepiekrita kādam nesekmīgam vērtējumam, tas apelācijas kārtībā bija jāapstrīd saskaņā Reglamenta 6. nodaļu – apelācijas iesniegšanas un izskatīšanas kārtība. Atbildētājs minēto nav darījis.

[12] Lai kliedētu šaubas par asociētās profesores /pers. G/ attieksmi pret atbildētāju, profesore tiesā sniedza liecību.

Norādīja, ka atbildētāju atceras. Atbildētājs esot bijis iesaistījies nopietnā darbā farmācijas uzņēmumā, un vēl diezgan bieži tika pieminētas ģimenes

problēmas, bērni. Viņam bija grūti izpildīt rezidentūras programmas prasības, viņš šajās prasībās neiekļāvās. Katedra ļoti nāca pretī. Bijuši arī divi akadēmiskie atvaļinājumi. Lieta, kur nevienam rezidentam nenāca pretī, bija problēmlekciju apmeklējums. Tā bija viena no tādām stingrām prasībām no Tālākizglītības fakultātes puses. Gada sākumā bijis zināms lekciju skaits. Varbūt universitātei ir stingrākas prasības, taču tiek gatavoti ārsti. Problēmlekcijas nebija studentu mīļākā lieta, bet beigās visi bija priecīgi, jo tas deva papildu zināšanas. Problēmlekcijās tika iekļautas dažādas tēmas, kas ārstam jāzina. Lieciniece arī esot lasījusi dažas problēmlekcijas. Problēmlekciju datumi zināmi gadu uz priekšu. Tur nebija iespēja formāli piedalīties.

Nav arī izslēgts, ka varēja būt konfliktsituācijas. No rezidentūras ļoti nedaudzi tiek atskaitīti. Atbildētājs tika atskaitīts, jo ilgstošā laika posmā neizpildīja rezidentūras studentam izvirzītās prasības, attiecībā uz semināru apmeklējumiem, klīnisko darbu ar pacientiem, problēmlekcijām. Vairākas reizes atbildētājs liecinieci uzrunājis, lai attaisnotos, kāpēc kaut kas nav izdarīts. Vienmēr teicis, ka viss mainīsies un mēģinās izpildīt studiju prasības. Lieciniece uzsver, ka tas ir vispārzināms fakts, ka ārstu studijas nekad nav vieglas *(lietas 185. lapa, 03`16" – 31`19")*.

Ņemot vērā minēto, ja arī pēc atbildētāja norādītā ir bijušas kādas konfliktsituācijas ar asociēto profesori /pers. G/, tas nav bijis noteicošais faktors atbildētāja eksmatrikulācijai. Kā izriet no Rezidenta grāmatas, atbildētājs ne tikai nav izpildījis akadēmisko parādu kārtošanas nosacījumu, ar kādu viņš bija pārcelts otrajā studiju gadā, bet otrajā studiju gadā izveidojies jauns akadēmiskais parāds, no nepieciešamajiem 80 procentiem apmeklētas tikai 44 procenti problēmlekciju.

Tādejādi tiesa atzīst, ka atbildētāja atskaitīšana no studijām ir notikusi no augstskolas neatkarīgu iemeslu dēļ un ir iestājies tiesiskais pamats valsts budžeta līdzekļu atmaksai.

[13] Satversmes tiesa atzina, ka mācībām izmantoto valsts budžeta līdzekļu atmaksāšanas mērķis ir sabiedrības labklājības aizsargāšana, nodrošinot veselības pakalpojumus. Ar mērķi aizsargāt sabiedrības labklājību var saprast arī nepieciešamību valsts finanšu līdzekļus izmantot pēc iespējas lietderīgāk un saprātīgāk (*Satversmes tiesas 2012. gada 3. maija sprieduma lietā Nr. 2011-14-03 17. punkts*).

Saskaņā ar noteikumu Nr. 685 (redakcijā arī atbildētāja eksmatrikulācijas brīdī) 19. punktu Veselības ministrijas un augstskolu līgumos, kā arī augstskolu un ārstniecības iestāžu līgumos iekļauj šādus nosacījumus:

19.1. rezidentu apmācībai paredzētais finanšu līdzekļu apmērs un finanšu līdzekļu saņemšanas kārtība;

19.2. viena rezidenta plānotās izmaksas;

19.3. rezidenta darba samaksa, kas nav zemāka par zemāko mēnešalgu, kas noteikta normatīvajos aktos par zemāko mēnešalgu un speciālo piemaksu ārstniecības personām.

Minēto noteikumu 33. punkts noteic, ka Veselības ministrija aprēķina atmaksājamo valsts budžeta līdzekļu apmēru par personas faktisko rezidentūras programmas studiju laiku saskaņā ar šo noteikumu 19.2. apakšpunktā noteiktajām izmaksām, izņemot rezidenta atlīdzības izdevumus.

Senāts uzskata par pareizu secinājumu, ka atmaksājamā summa nosakāma atbilstoši rezidenta mācību vidējām izmaksām, nevis aprēķināma katram rezidentam atsevišķi. Aprēķināt katram rezidentam iztērētos līdzekļus, pirmkārt, nebūtu adekvāti, otrkārt, tas nesaskan ar tiesību sistēmu kopumā. (sk. *Senāta 2020. gada 28. augusta sprieduma lietā Nr. A420273418, SKA-1102/2020 12. punktu*).

[14] Pieteicēja no universitātes 2019. gada 25. martā saņēmusi paziņojumu Nr. 60-16/30/2019 "Par sagatavoto informāciju", kam klāt pievienots atskaitīto rezidentu apmācībai piešķirtā finansējuma aprēķins. Aprēķinā redzams, ka rezidenta apmācībai piešķirtais finansējums (bez rezidenta atlīdzības) sastāda 14 296,12 *euro* (*lietas 15. lapa*).

Pēc tiesas pieprasījuma, pieteicēja precizēja atmaksājamo summu.

| | |
|---|---|
| Ar 01.09.2007.(1.kursa rezidentiem) | 1 rezidenta izmaksas mēnesī, izņemot rezidenta darba samaksu un VSAOI, 411,93,- LVL (586,12 *euro***)** |
| Ar 01.01.2008.: | 1 rezidenta izmaksas mēnesī, izņemot rezidenta darba samaksu un VSAOI, 413,34,- LVL (588,13 *euro*) |
| Ar 01.09.2008.: | 1 rezidenta izmaksas mēnesī, izņemot rezidenta darba samaksu un VSAOI, 574,34,- LVL (817,21 *euro*) |
| Ar 01.07.2009.: | 1 rezidenta izmaksas mēnesī, izņemot rezidenta darba samaksu un VSAOI, 427,58,- LVL (608,39 *euro*) |
| Studiju uzsākšanas datums: | 04.10.2007. |
| Atskaitīšanas no rezidentūras datums: | 01.09.2011. |

*Valūtas kurss: 1 LVL = 0,702804 euro*

Valsts budžeta rezidentūras finansējums, izņemot rezidenta atlīdzību, *euro:*

| Mēnesis | 2007.g. | 2008.g. | 2009.g. | 2010.g. | 2011.g. |
|---|---|---|---|---|---|
| Janvāris | | 588,13 | | | 608,39 |
| Februāris | | 588,13 | | | 608,39 |
| Marts | | 588,13 | | | 608,39 |
| Aprīlis | | 588,13 | | | 608,39 |
| Maijs | | 588,13 | | | 608,39 |
| Jūnijs | | 588,13 | | | 608,39 |
| Jūlijs | | 588,13 | | | 608,39 |
| Augusts | | 588,13 | | 588,76 | 608,39 |
| Septembris | | | | 608,39 | |
| Oktobris | 529,40 | | | 608,39 | |
| Novembris | 586,12 | | | 608,39 | |

| | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| Decembris | 586,12 | | | 608,39 | |
| Kopā gadā, euro | 1701,64 | 4705,04 | 0,00 | 3022,32 | 4867,12 |
| Kopā, euro | 14 296,12 | | | | |

Ņemot vērā, ka rezidentam ik gadu jāatmaksā ne mazāk kā piektā daļa no kopējās summas piecu kalendāro gadu laikā, tiesas vērtējumā korekts ir pieteikumā Veselības ministrijas sagatavotais grafiks, katru mēnesi atbildētājam atmaksājot 238,27 *euro* (pēdējā mēnesī 238,19 *euro*) piecu gadu laikā (*lietas 4. lapa*).

| Mēnesis/gads | 1.gads | 2.gads | 3.gads | 4.gads | 5.gads | |
|---|---|---|---|---|---|---|
| 1. | 238,27 | 238,27 | 238,27 | 238,27 | 238,27 | |
| 2. | 238,27 | 238,27 | 238,27 | 238,27 | 238,27 | |
| 3. | 238,27 | 238,27 | 238,27 | 238,27 | 238,27 | |
| 4. | 238,27 | 238,27 | 238,27 | 238,27 | 238,27 | |
| 5. | 238,27 | 238,27 | 238,27 | 238,27 | 238,27 | |
| 6. | 238,27 | 238,27 | 238,27 | 238,27 | 238,27 | |
| 7. | 238,27 | 238,27 | 238,27 | 238,27 | 238,27 | |
| 8. | 238,27 | 238,27 | 238,27 | 238,27 | 238,27 | |
| 9. | 238,27 | 238,27 | 238,27 | 238,27 | 238,27 | |
| 10. | 238,27 | 238,27 | 238,27 | 238,27 | 238,27 | |
| 11. | 238,27 | 238,27 | 238,27 | 238,27 | 238,27 | |
| 12. | 238,27 | 238,27 | 238,27 | 238,27 | 238,19 | |
| Kopā gadā | 2859,24 | 2859,24 | 2859,24 | 2859,24 | 2859,16 | Kopā 14 296,12 |

[15] Pastāvot norādītajiem apstākļiem, tiesa atzīst, ka atbilstoši noteikumu Nr.685 43.[1] punktam, Veselības ministrijai ir tiesības prasīt 2007. gada 4. oktobra līguma izpildi. Tādējādi pieteikums ir pamatots un apmierināms, un atbildētājam ir uzliekams pienākums Veselības ministrijai atmaksāt rezidenta apmācībai izlietotos valsts budžeta līdzekļus 14 296,12 *euro* apmērā.

[16] Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 126. panta pirmo daļu, ja pieteikums pilnībā vai daļēji apmierināts, tiesa piespriež no atbildētāja par labu pieteicējam viņa samaksāto valsts nodevu. Saskaņā ar Ministru kabineta 2013. gada 12. februāra noteikumu Nr. 85 „Kārtība, kādā administratīvajā lietā iemaksā, atmaksā un atlīdzina valsts nodevu un iemaksā un atmaksā drošības naudu" 13. punktu valsts nodevu atlīdzina mēneša laikā pēc pieteicēja iesnieguma saņemšanas iestādē Administratīvā procesa likuma 126. pantā minētajos gadījumos no tās iestādes budžeta līdzekļiem, kura attiecīgajā administratīvajā lietā bijusi pieaicināta atbildētāja pusē. Ja atbildētājs ir privātpersona, valsts nodevu atlīdzina no privātpersonas finanšu līdzekļiem.

Ievērojot to, ka Veselības ministrija par lietas ierosināšanu ir samaksājusi valsts nodevu 30 *euro* apmērā (*lietas 9. lapa*), un Veselības ministrijas pieteikums ir apmierināms, no atbildētāja par labu Veselības ministrijai piespriežama samaksātā valsts nodeva 30 *euro*.

**Rezolutīvā daļa**

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 126. panta pirmo daļu, 246.-251. pantu, 256.[1] panta ceturto daļu un 289.-291. pantu, Administratīvā rajona tiesa

**nosprieda**

apmierināt Veselības ministrijas pieteikumu.

Uzlikt par pienākumu /pers. B/ pareizi izpildīt 2007. gada 4. oktobra līgumu Nr. 7-2/153_2007 un atmaksāt Veselības ministrijai /pers. B/ rezidentūras studijām iztērētos valsts budžeta līdzekļus 14296,12 *euro* šajā spriedumā noteiktajā kārtībā.

Piespriest no /pers. B/ (p.k. /personas kods/) par labu Veselības ministrijai tās samaksāto valsts nodevu 30 *euro* apmērā.

Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Rīgas tiesu namā.

Tiesnese R. Migla